

סקירה מקרו כלכלית של המשק הישראלי

ועדת הכספים

**ד"ר קרנית פלוג, נגידת בנק ישראל
6 בינואר 2014**

על מה נדבר:

➤ **תמונת המאקרו העולמית**

➤ **תמונת המאקרו של ישראל**

➤ **מדיניות מוניטרית**

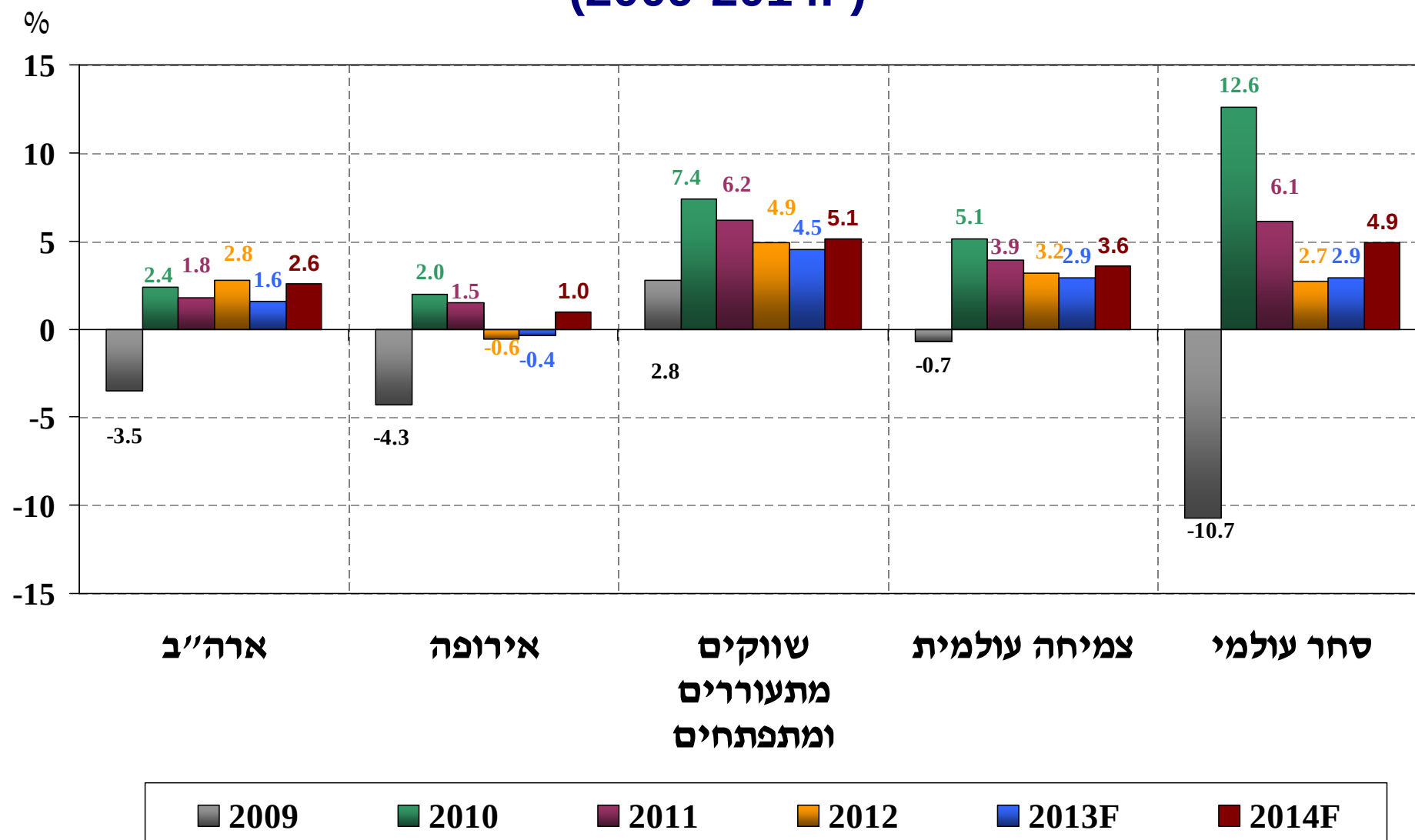
➤ **מדיניות פיסקאלית**

➤ **יציבות פיננסית**

הסביבה העולמית

תחזית הצמיחה של קרן המטבע הבינלאומית (2009-2014F)

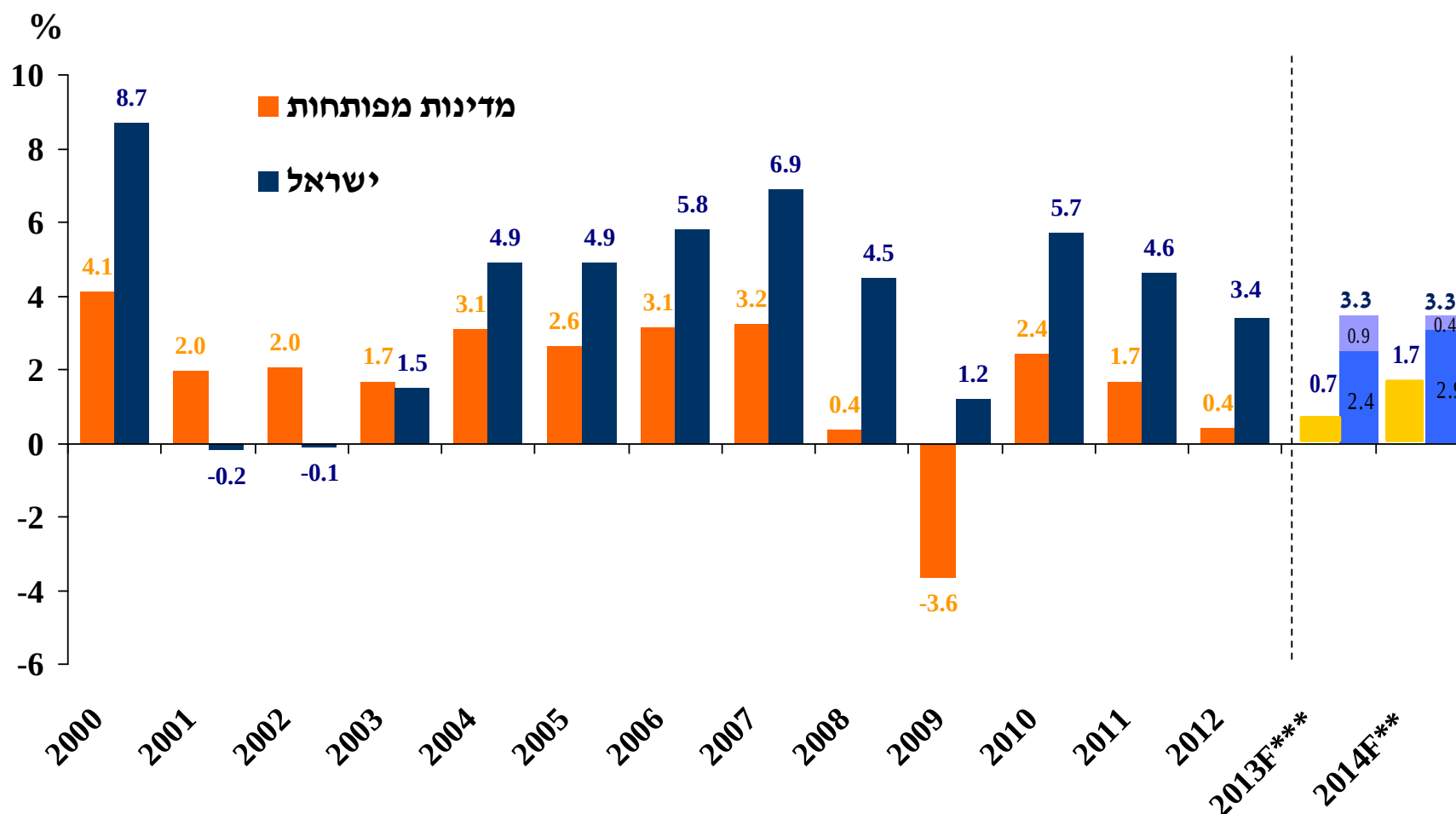

המשק הישראלי

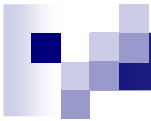

שיעורי צמיחת התוצר בישראל ובמדינות המפותחות*

(שנתי, 2000-2014F)

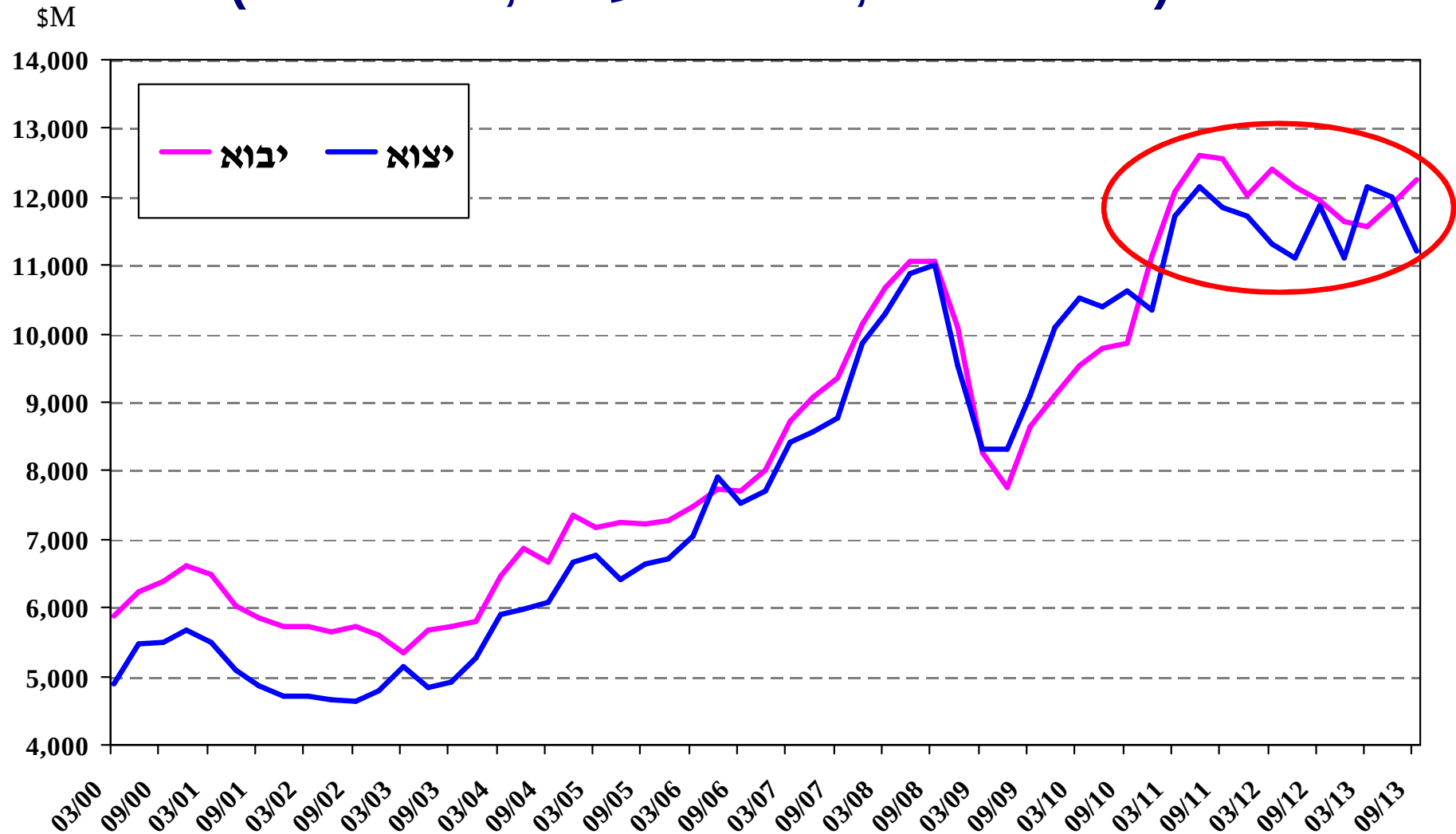

- ממוצע פשוט של שיעורי הצמיחה ב-21 מדינות עשירות מתוך מדינות ה-OECD למעט לוקסמבורג ואיסלנד. תחזית הצמיחה לשנים 2013, 2014 למדינות המפותחות לקוחה מאומדנים של קרן המטבע הבינלאומית, נתוני World Economic Outlook 10/2013
 - ** כולל הפקת הגז מקידוח תמר. ללא הפקת הגז התחזית לצמיחת התוצר הינה 2.4% ב-2013, ו-2.9% ב-2014.
 - *** תחזית הצמיחה עבור שנת 2013 לישראל הינה לפי אומדן הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה
- מקור: נתוני ה-OECD ועיבודי בנק ישראל

סחר החוץ של ישראל*

(מיליוני דולרים, נתונים רבעוניים, 2000-2013)

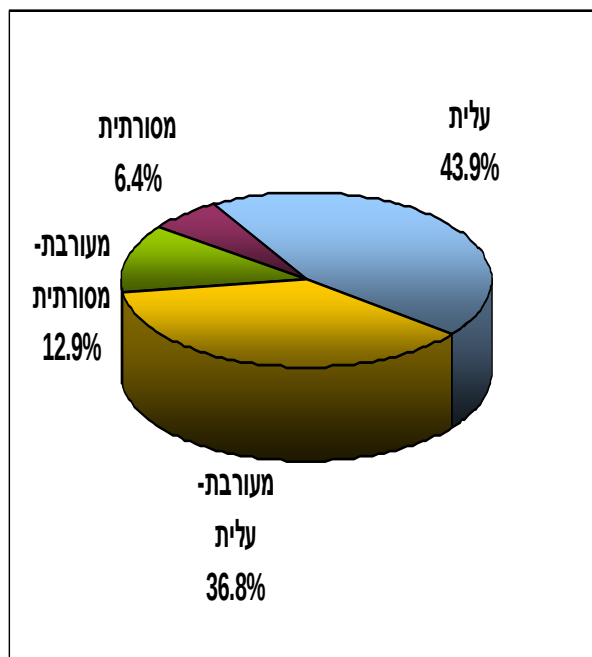
* סחורות ללא או"מ ויהלומים. הנתונים מנוכי עונתיות.

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

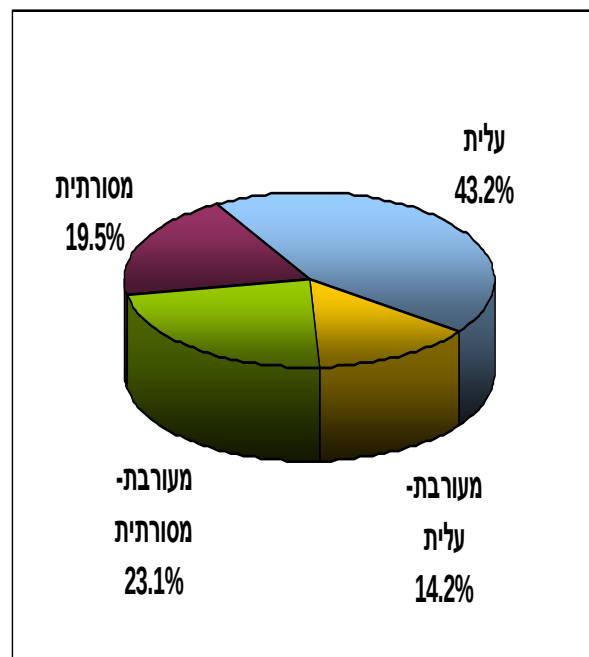
הייצוא של ענפי התעשייה לפי עוצמה טכנולוגית

(2013*)

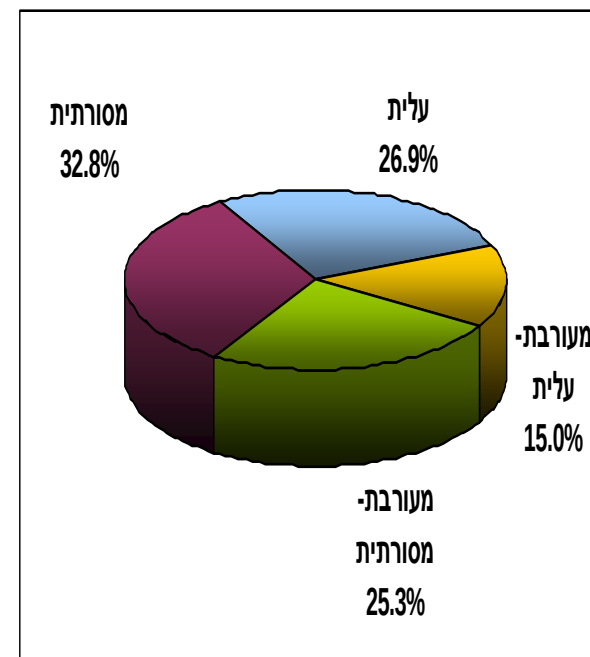
התוצר של ענפי התעשייה לפי עוצמה טכנולוגית

(2010)

המשרות בענפי התעשייה לפי עוצמה טכנולוגית

(2011)

תעשיות טכנולוגיה עלית: מכונות למשרד ומחשוב, רכיבים אלקטרוניים, כלי טיס, ציוד תקשורת אלקטרוני, ציוד לבקרה ולפיקוח, תרופות.

תעשיות טכנולוגיה מעורבת עלית: כימיקלים וזיקוק נפט, מכונות וציוד, ציוד ומנועים חשמלי, כלי רכב מנועיים.

תעשיות טכנולוגיה מעורבת מסורתית: כרייה וחציבה, גומי ופלסטיקה, מינרלים אל-מתכתיים, מתכת בסיסית ומוצרי מתכת, כלי שיט, תכשיטים וצורפות, מוצרים לנמ"א.

תעשיות טכנולוגיה מסורתית: מוצרי מזון, משקאות וטבק, טקסטיל, הלבשה ועור, נייר, דפוס, עץ ומוצרים.

* הייצוא של ענפי הטכנולוגיה לפי עוצמה טכנולוגית לשנת 2013 אינו כולל את חודש דצמבר

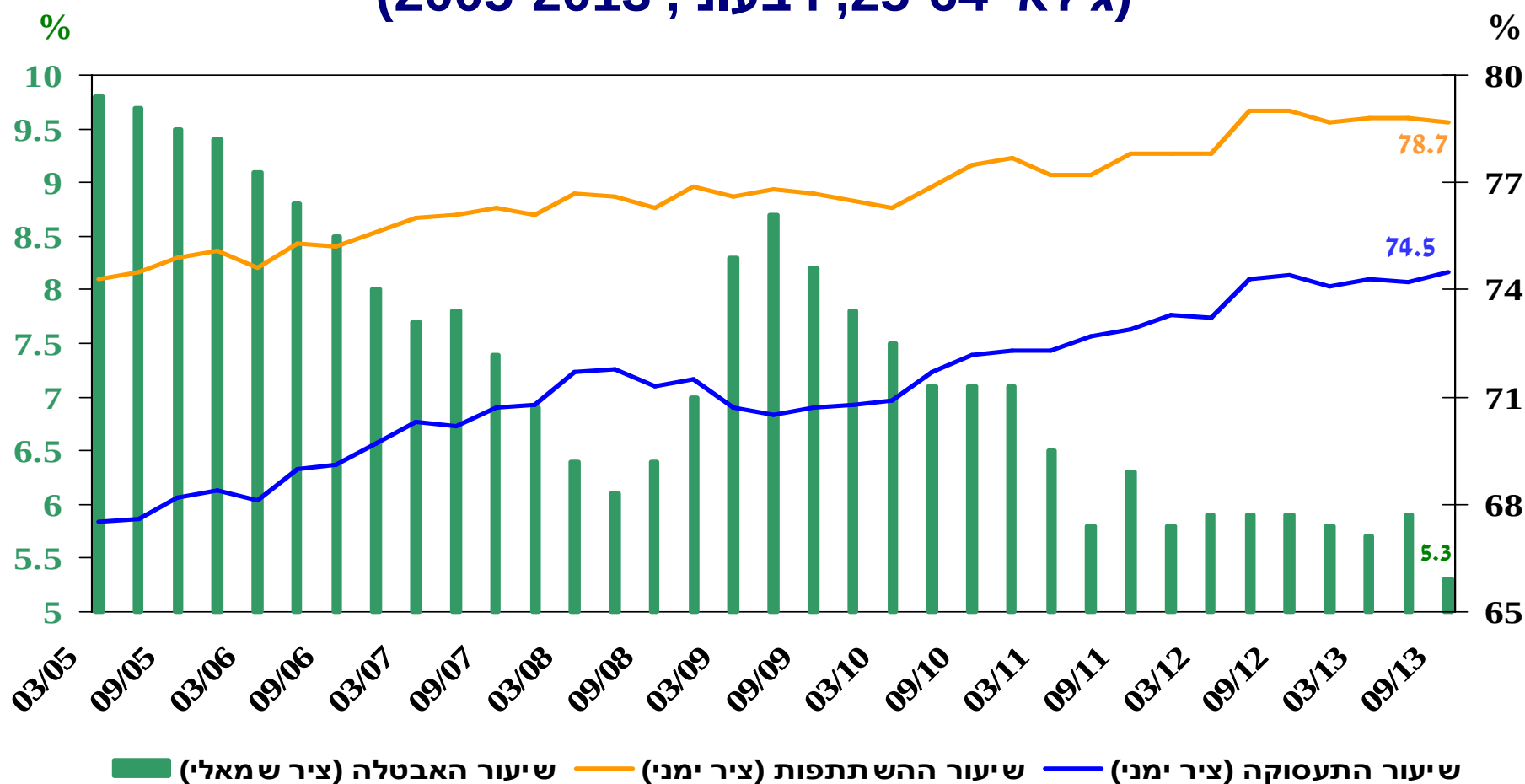
מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

שוק העבודה

שיעור התעסוקה, שיעור האבטלה ושיעור ההשתתפות (גילאי 25-64, רבעוני, 2005-2013)

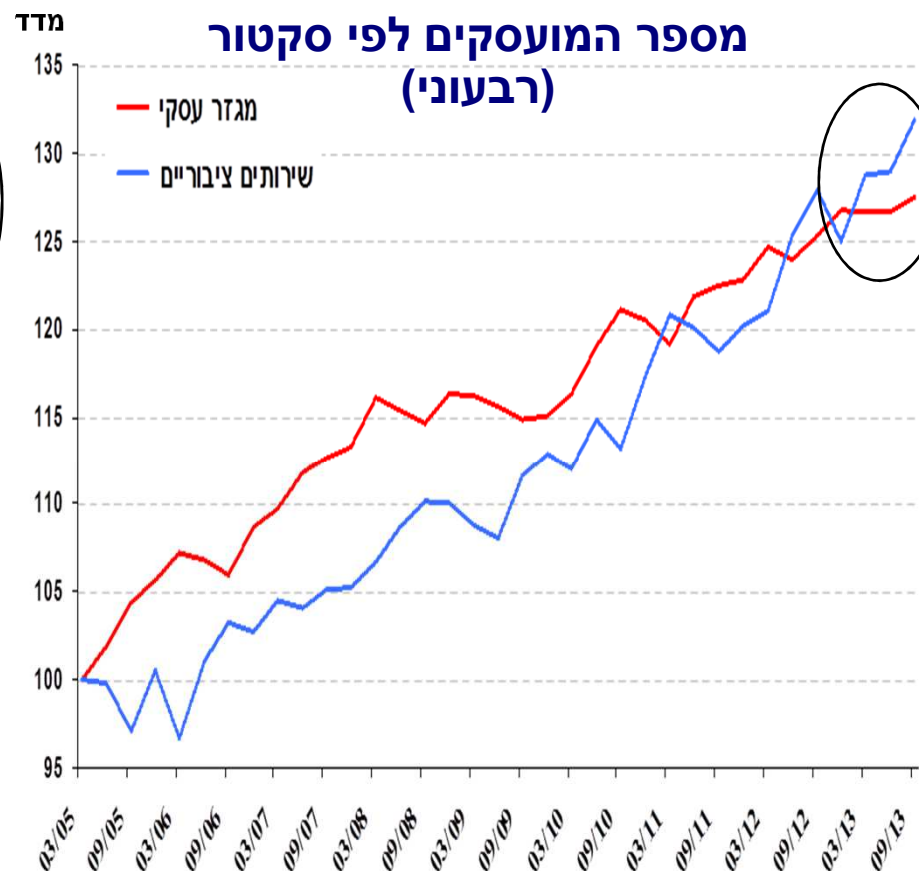
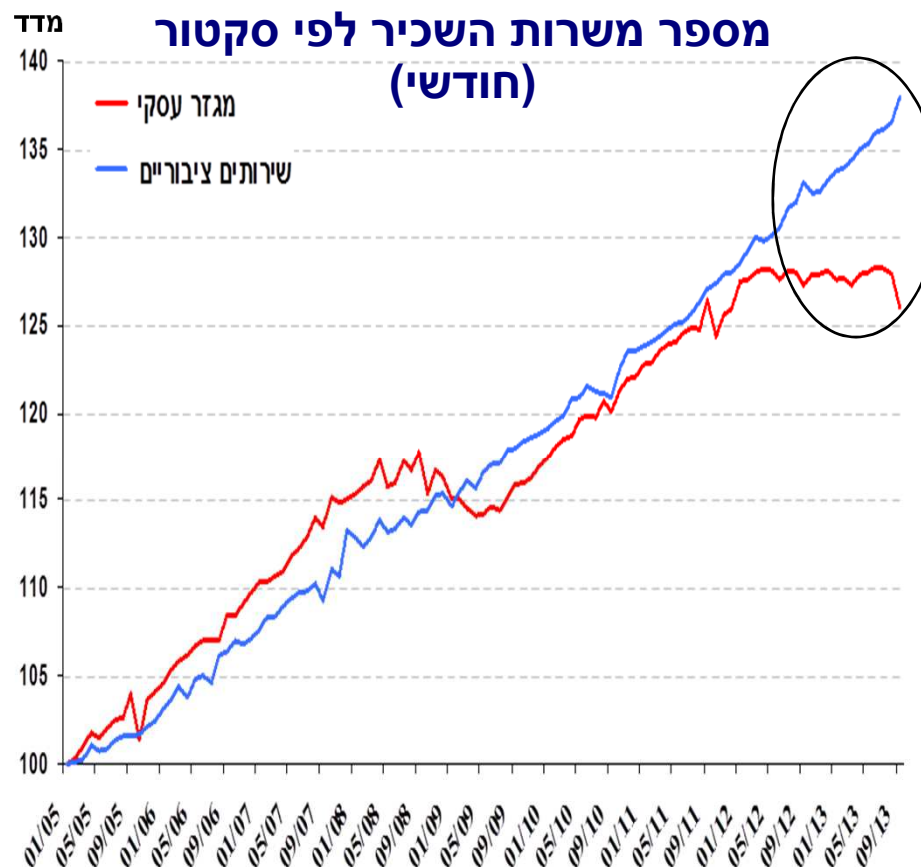

* סקר כוח אדם החדש משורשר משנת 2011 אחורה בהתייחס לנתוני סקר כ"א הישן, ומתבסס על מקדמי סקר כ"א החדש

** מנוכה עונתיות

מספר משרות השכיר והמועסקים לפי סקטור

(מנוכה עונתיות, 2005-2013)

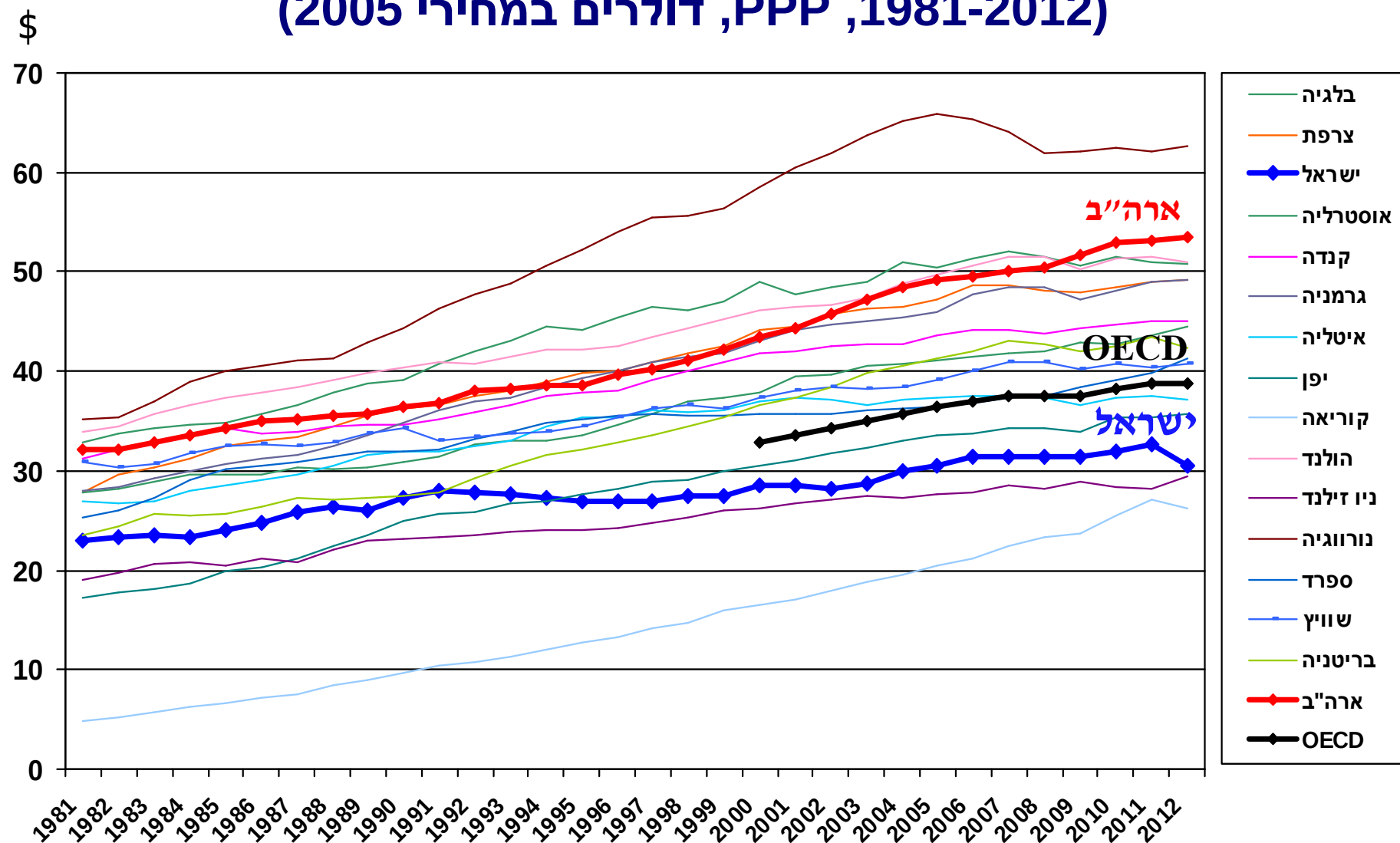

* 01/2005=100

מקור: משרות - סקרי עסקים (ביטוח לאומי), מועסקים - סקרי כוח אדם (הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה).
 השירותים ציבוריים כוללים: ענפים ראשיים: מנהל ציבורי, חינוך, ושירותי בריאות רווחה וסעד. ענפי משנה: מחקר מדעי ופיתוח, פעילויות של ארגוני
 חברים וסילוק אשפה וביוב. (המשלים של סך המשרות/מועסקים מוגדר כמגזר עסקי).

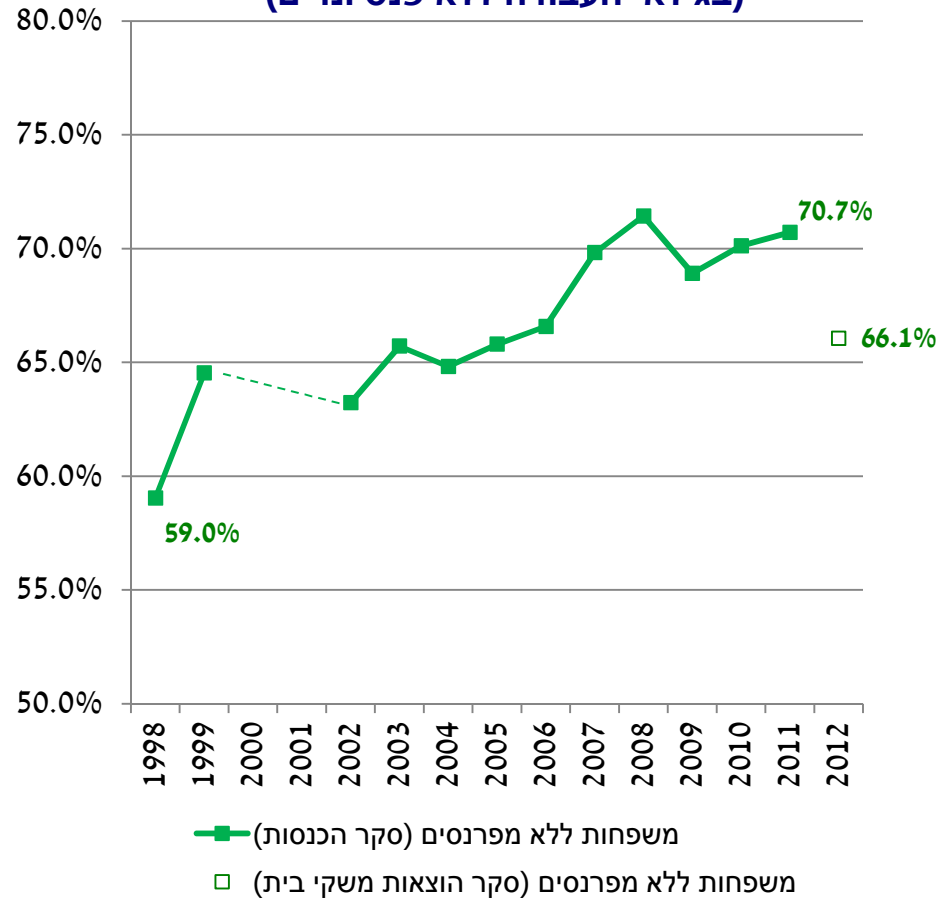
התוצר לשעת עבודה בהשוואה בין-לאומית

(2005, PPP, דולרים במחירי 2005)

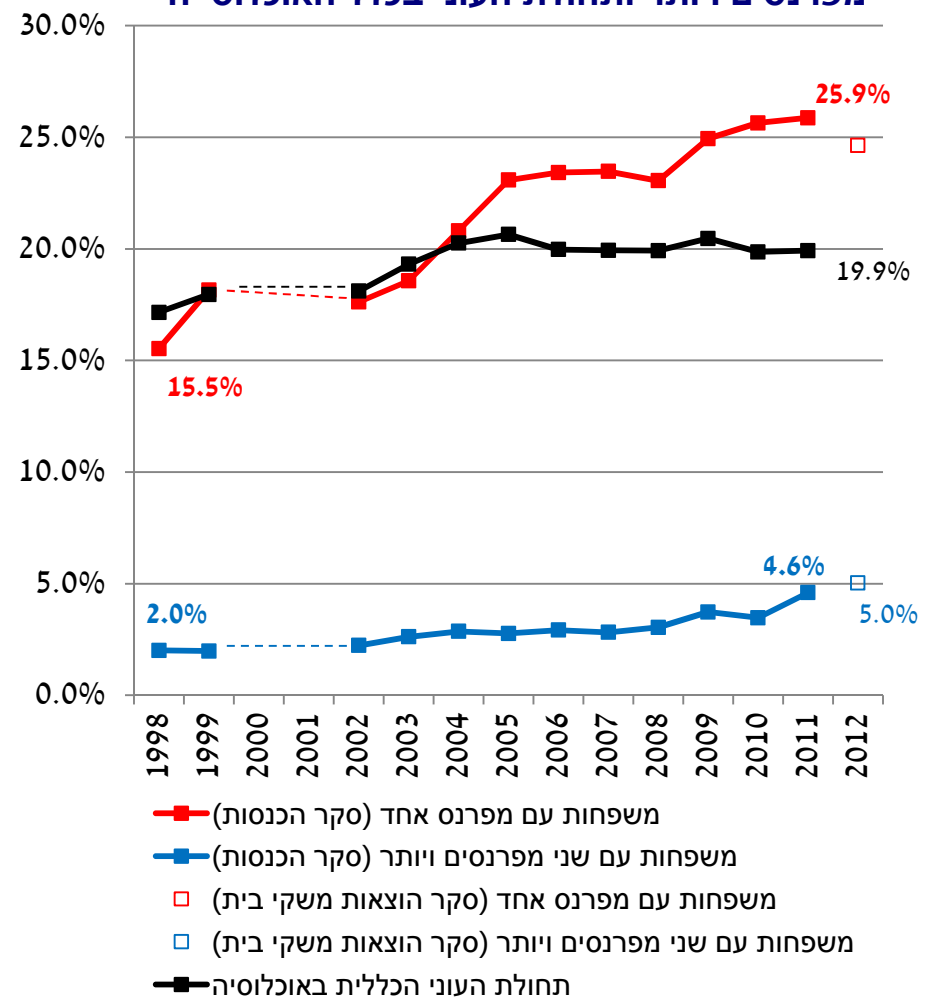

תחולת העוני של משפחות לפי מספר מפרנסים

תחולת העוני של משפחות ללא מפרנסים
(בגילאי העבודה ללא פנסיונרים)

תחולת העוני של משפחות עם מפרנס אחד, שני מפרנסים ויותר ותחולת העוני בכלל האוכלוסייה

*הנתונים עד 2011 לקוחים מתוך סקר הכנסות של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ונתוני 2012 לקוחים מסקר הוצאות משקי בית של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

** הנתונים כוללים את אוכלוסיית מזרח ירושלים ולכן השנים 2000, 2001 חסרות.
מקור: נתוני הביטוח הלאומי.

מדיניות בנק ישראל

עמידה ביעדי בנק ישראל:

- שמירה על יציבות מחירים, כמטרה מרכזית.
- תמיכה במדיניות הכלכלית ובמיוחד בצמיחה, בתעסוקה ובצמצום הפערים.
- תמיכה ביציבות המערכת הפיננסית ובפעילות הסדירה.

כלי המדיניות של בנק ישראל בתקופה האחרונה:

כלים מוניטריים:

- ריבית בנק ישראל
- התערבות ישירה בשוק מטבע החוץ.

כלים יציבותיים:

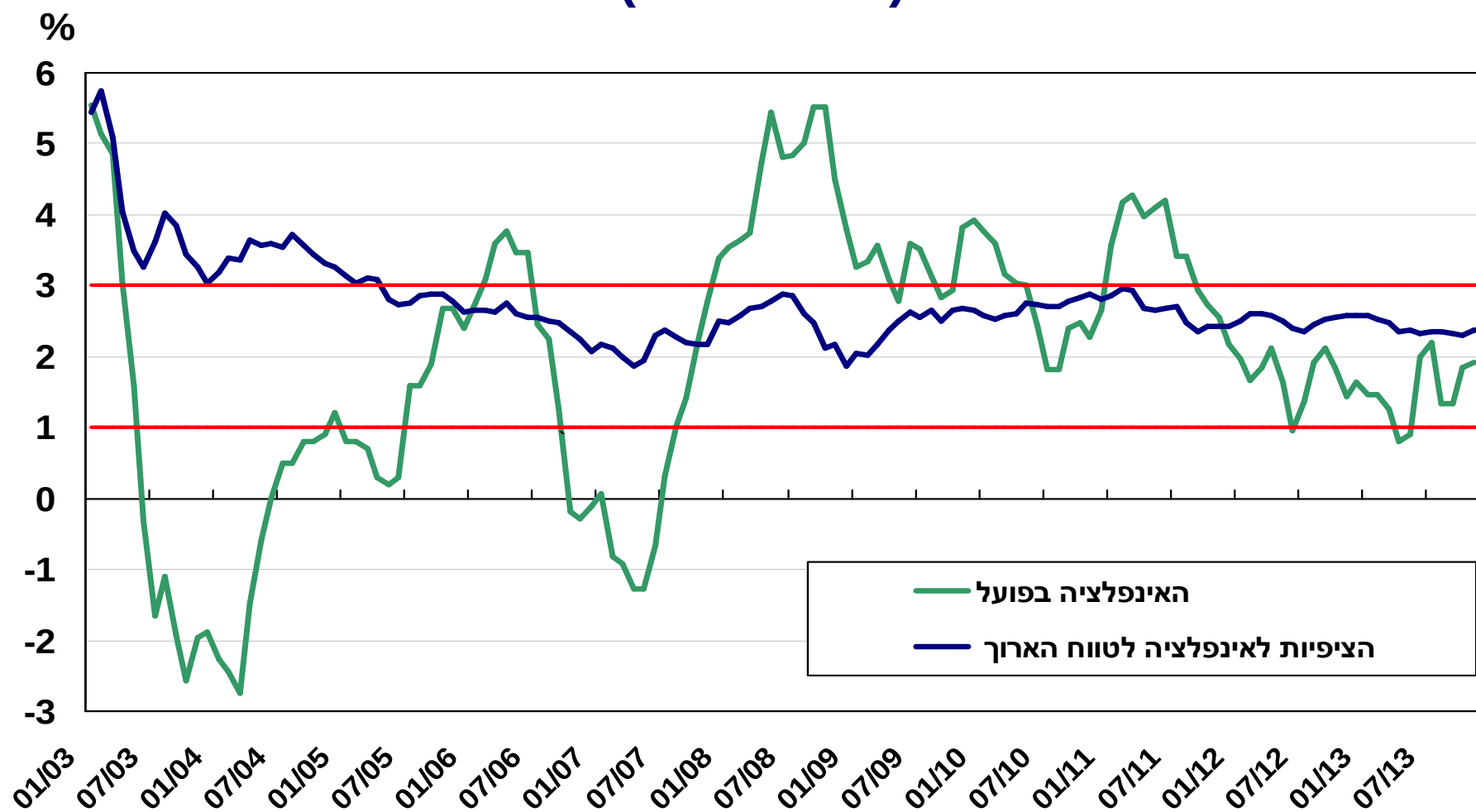
- צמצום הסיכונים בשוק המשכנתאות באמצעות מגבלות שונות

מדיניות מוניטרית

האינפלציה בפועל והציפיות לאינפלציה לטווח הארוך* (2003-2013)

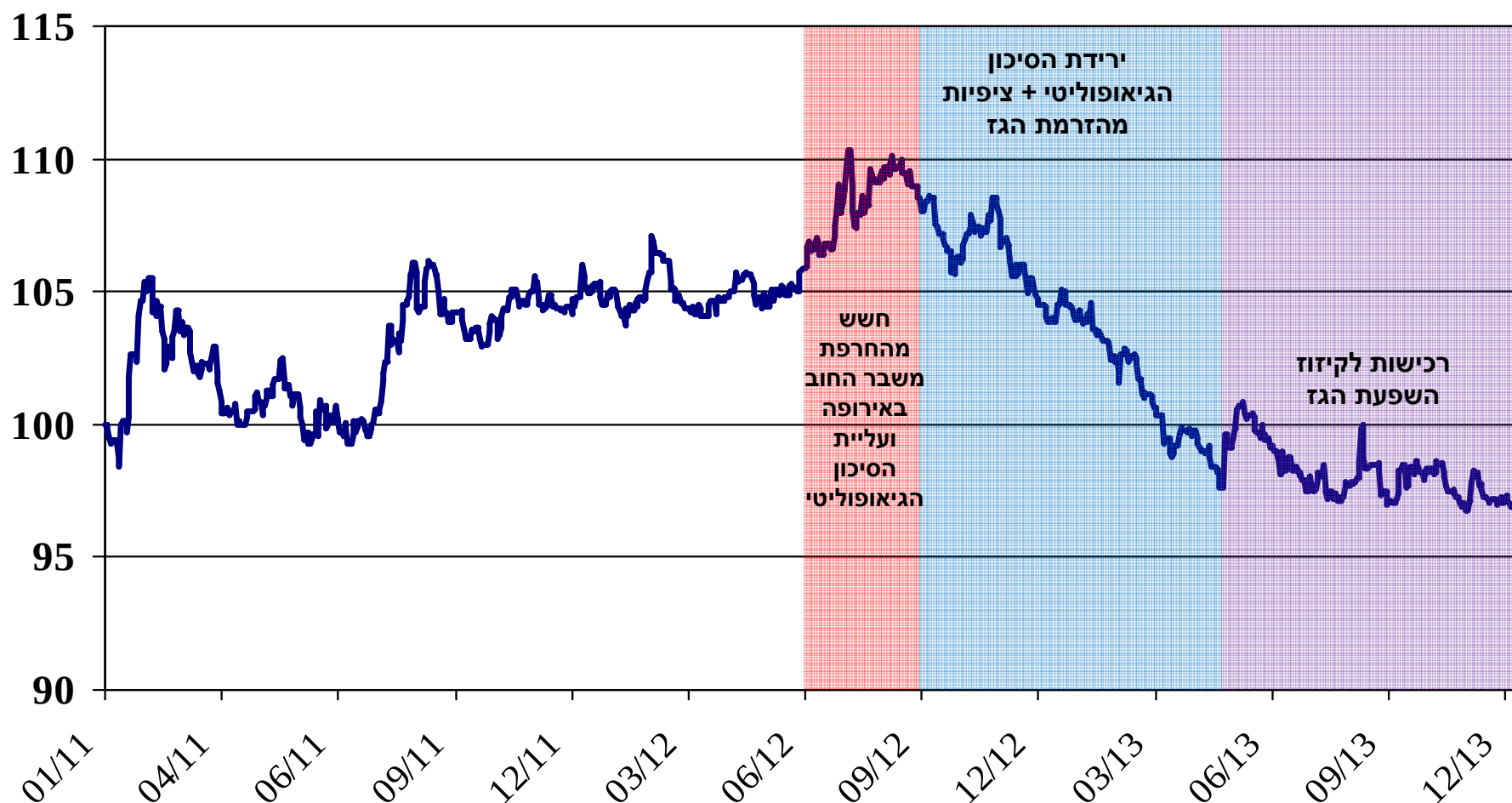

*מחושב כממוצע ל-8 עד 10 שנים

מקור: בנק ישראל

שער חליפין נומינלי אפקטיבי

(יומי, 2011-2013, 1/1/2011=100)

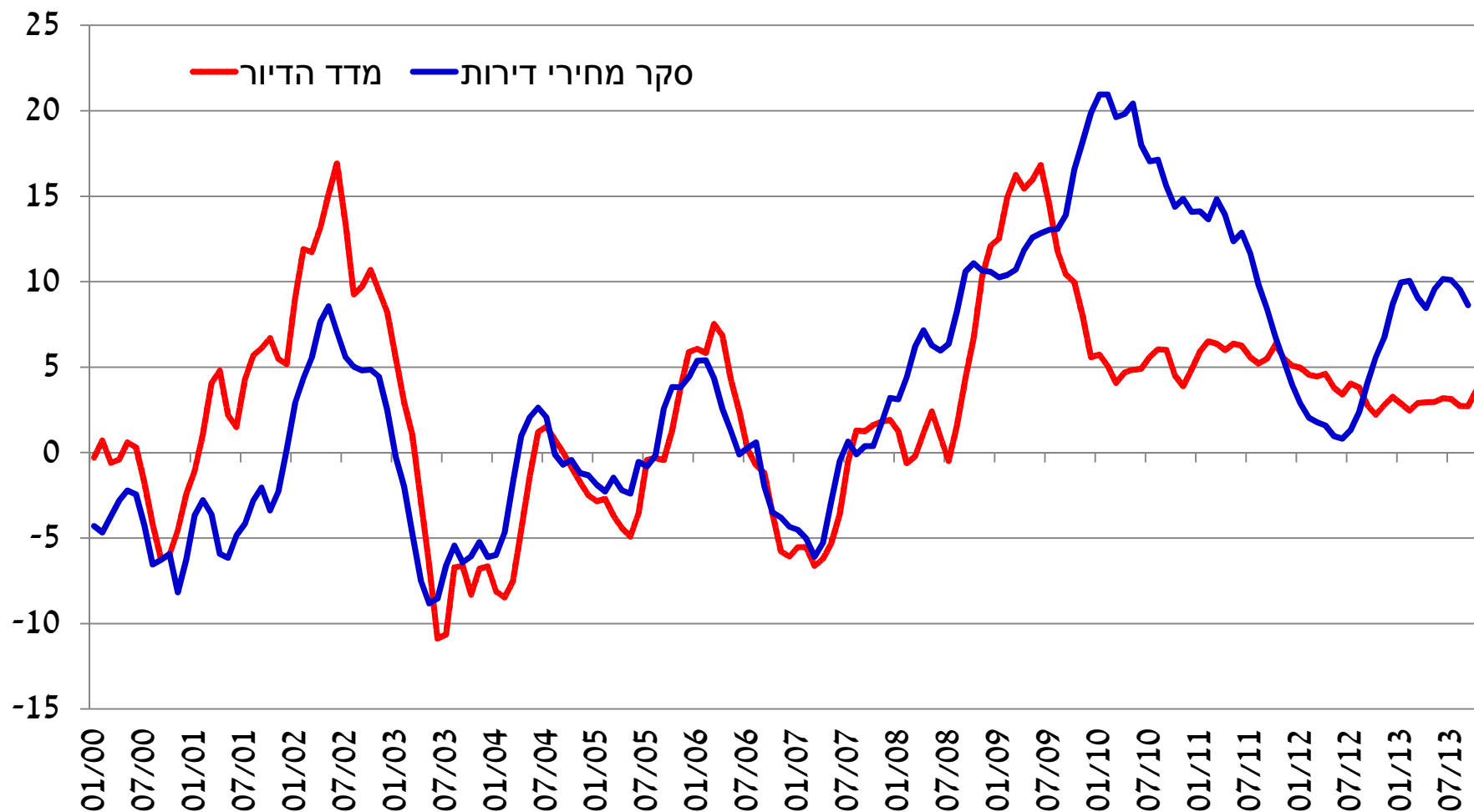
13.05.2013 – בנק ישראל מודיע על תכנית רכישות מט"ח שתקזז את ההשפעה של הפקת הגז על שער החליפין.
 3.8.2009 – בנק ישראל מודיע כי יפעל בשוק המט"ח במקרה של תנודות חריגות בשע"ח אשר אינן תואמות את התנאים הכלכליים הבסיסיים או
 כאשר שוק המט"ח אינו מתפקד כראוי.

מקור: בנק ישראל

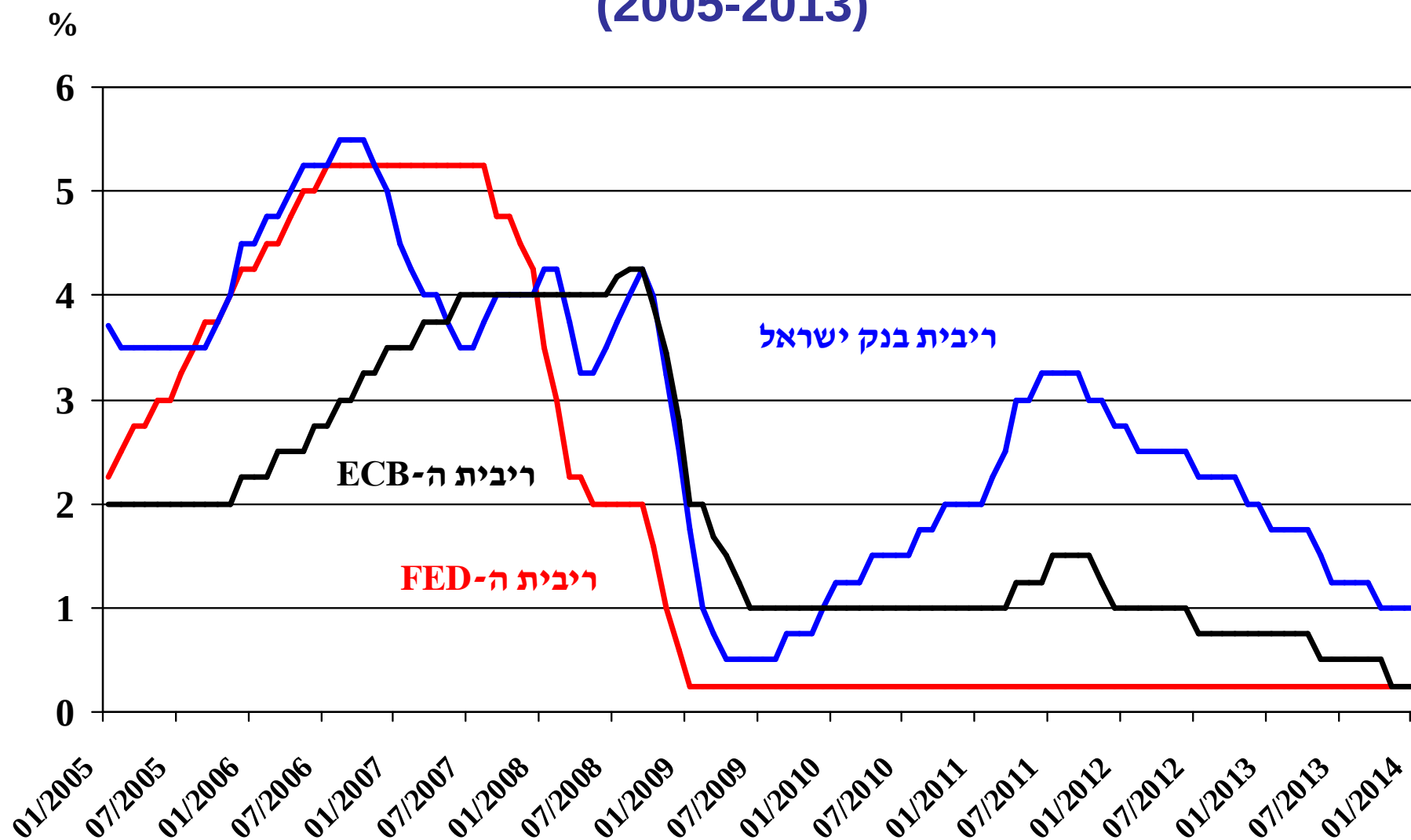
סקר מחירי הדירות ומדד הדיור*

(שיעור השינוי ב-12 החודשים האחרונים)

*סעיף הדיור במדד המחירים לצרכן
מקור: בנק ישראל

ריבית בנק ישראל, הפד וה-ECB (2005-2013)

בנק ישראל פועל להפחתת הסיכון המקרו-יציבותי

בשנתיים האחרונות נקט בנק ישראל בארבעה צעדים עיקריים בתחום האשראי לדיור:

- **מאי 2011** – הגבלת חלק המשכנתא בריבית משתנה (שינוי בתוך 5 השנים הראשונות) - לשליש;
- **אוקטובר 2012** – הגבלת שיעור המימון (LTV): משקיעים – 50%, משפרי דיור – 70%, רוכשי דירה ראשונה – 75%;
- **פברואר 2013** – הגדלת שיעורי השקלול של הלוואות לדיור לצורך הקצאת הון (מ- 35% ל- 50% ול- 75%) - בהתאם לשיעור המימון (LTV), וכן, הגדלת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור.
- **אוגוסט 2013** – הגבלת שיעור ההחזר החודשי (PTI) ל- 50% מההכנסה הפנויה, הגבלת חלק המשכנתא בריבית משתנה (שינוי בכל טווחי הזמן) לשני שלישים וכן הגבלת זמן הפירעון הסופי ל-30 שנה.

לצעדים אלה השפעה מצטברת בכיוון של חיזוק היציבות של המערכת הבנקאית והפחתת הסיכונים למשקי בית הנוטלים הלוואות לדיור.

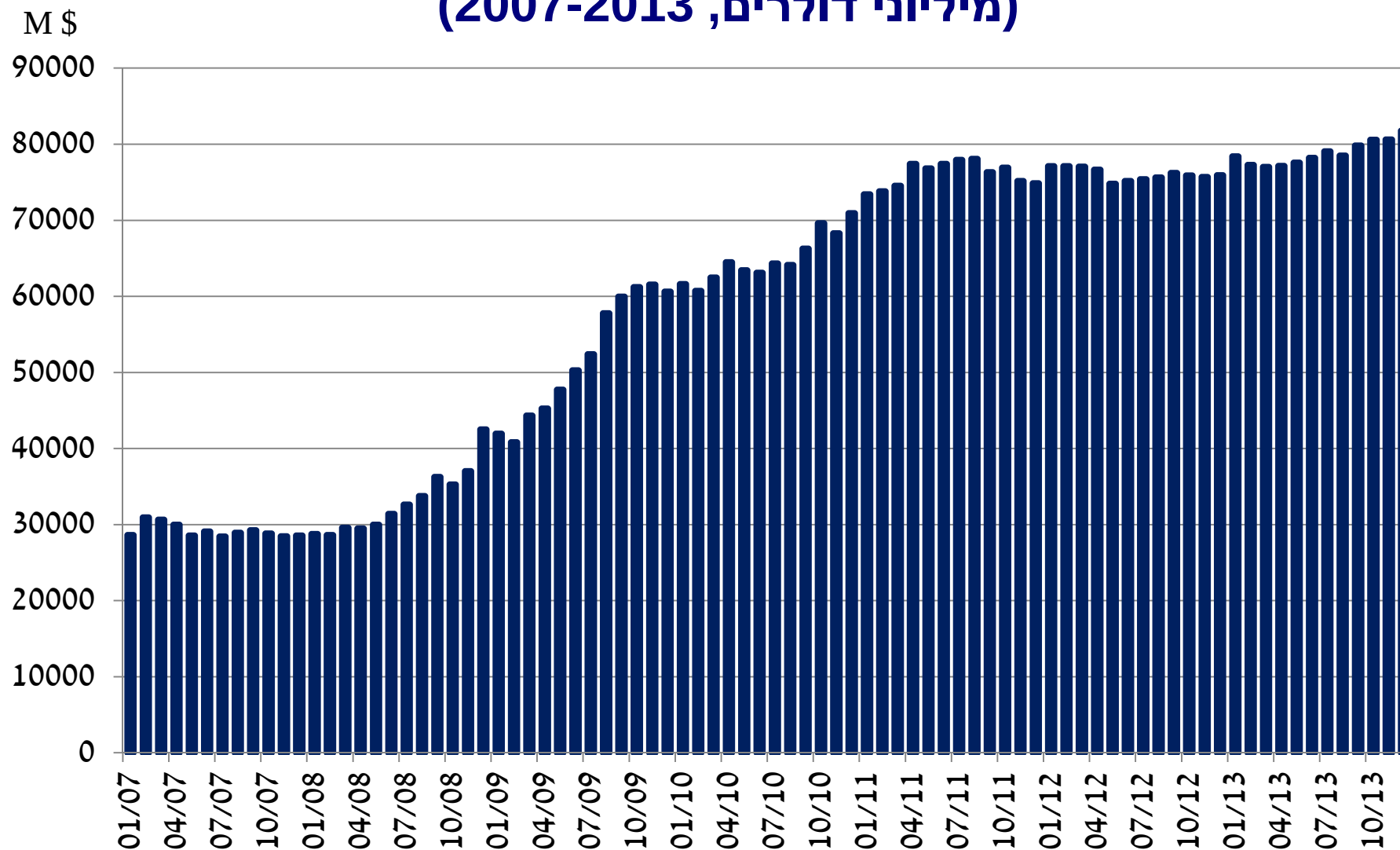

מדיניות ההתערבות בשער החליפין

- התערבות בשוק המט"ח במקרה של תנודות חריגות בשער החליפין שאינן תואמות את התנאים הכלכליים הבסיסיים, או כאשר שוק מטבע החוץ אינו פועל כיאות (כשל שוק)
- רכישות מט"ח לקיזוז לחצי הייסוף הנובעים מתגובת היתר של השוק להפקת הגז (Overshooting)

יתרות המט"ח של בנק ישראל (מיליוני דולרים, 2007-2013)

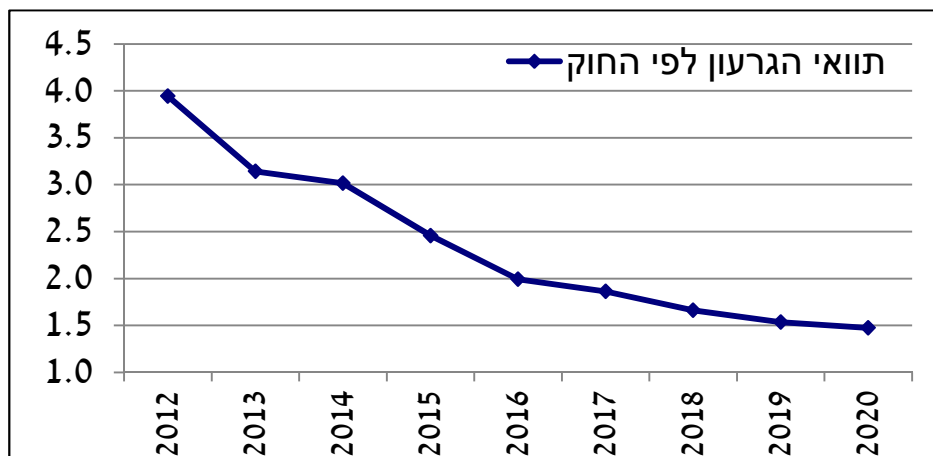

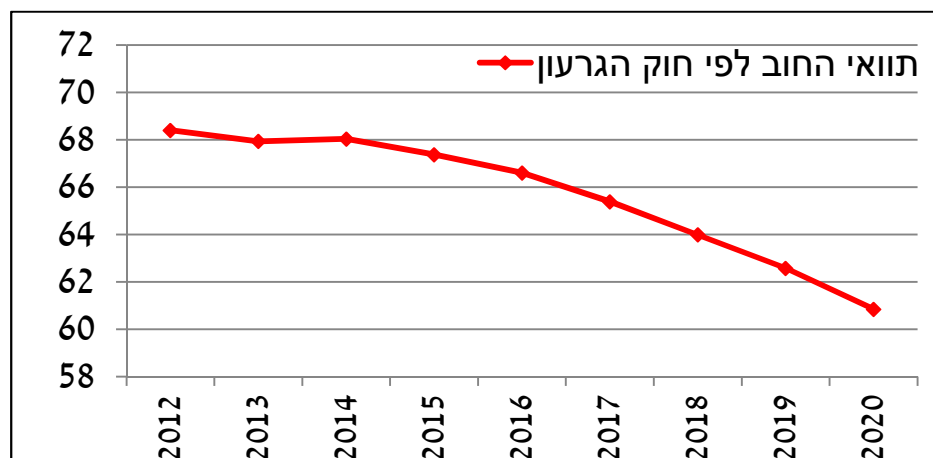
מדיניות פסקאלית

תוואי החוב והגירעון (כאחוז מהתוצר, 2012 - 2020)

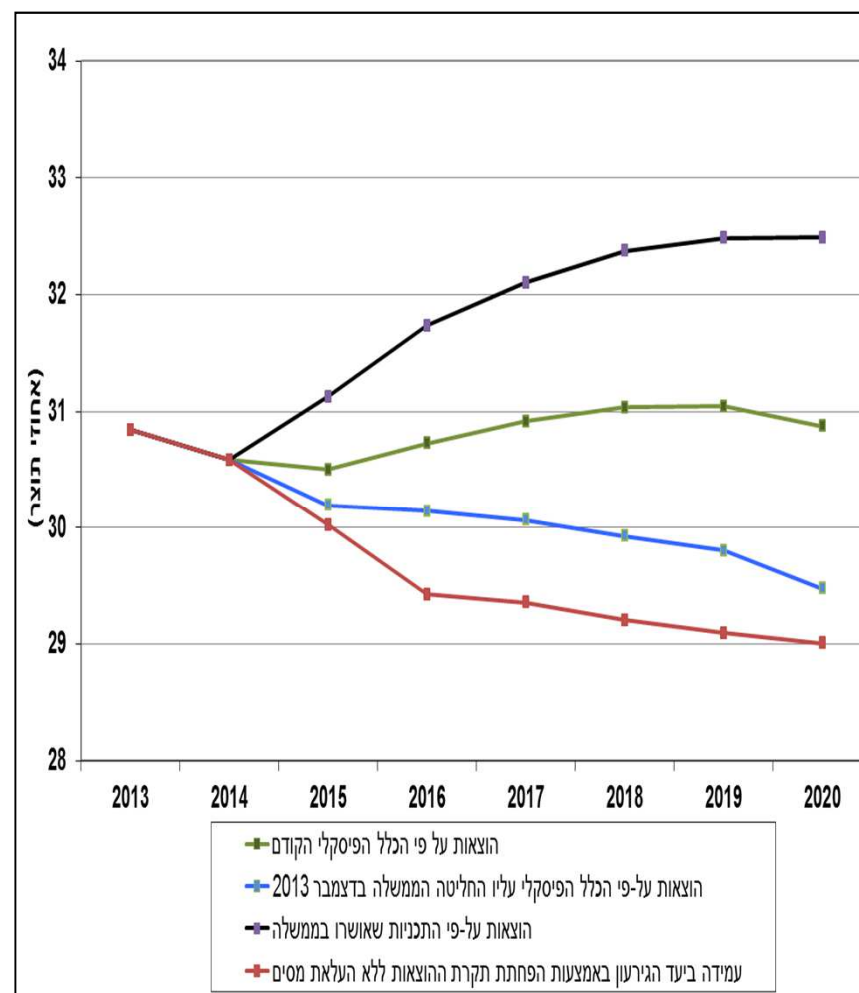
תוואי הגרעון לפי החוק

תוואי החוב לפי חוק הגרעון

יחס ההוצאה הציבורית לתוצר
בתוואי מדיניות שונים

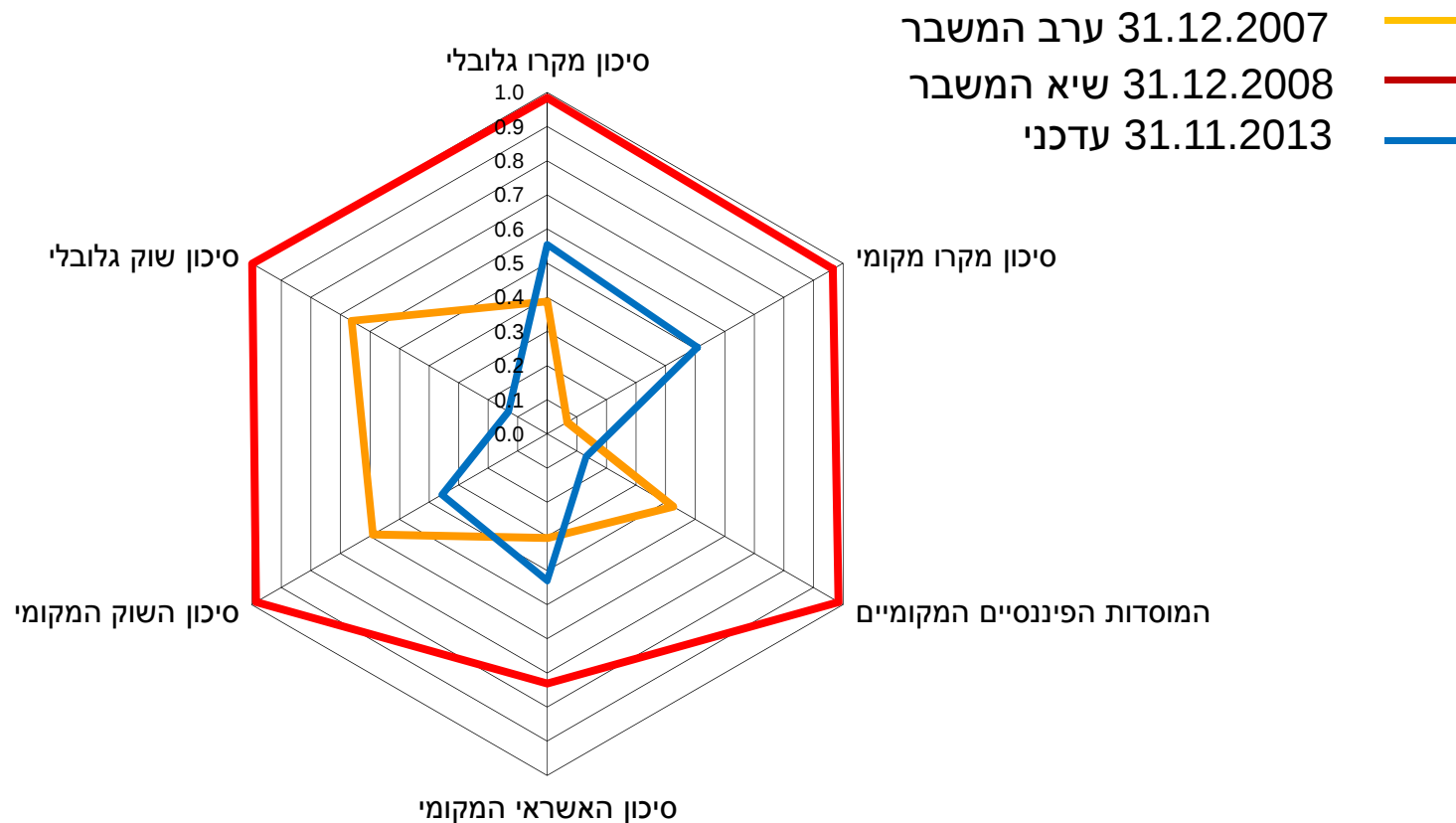

יציבות פיננסית

הסיכון המקרו גלובלי ירד בחודשים האחרונים אך עדיין גבוה מעט מהממוצע ההיסטורי

דיאגרמת רדאר - הסיכונים למשק על פני זמן

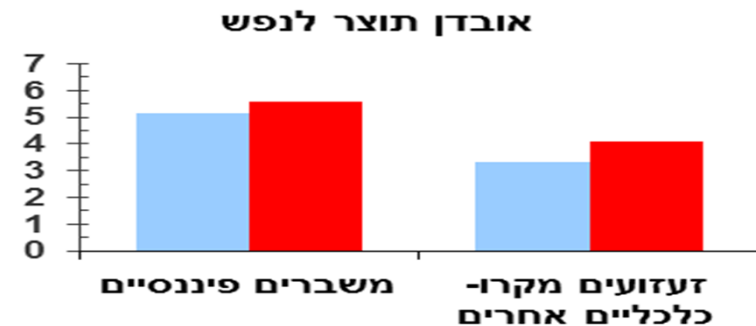
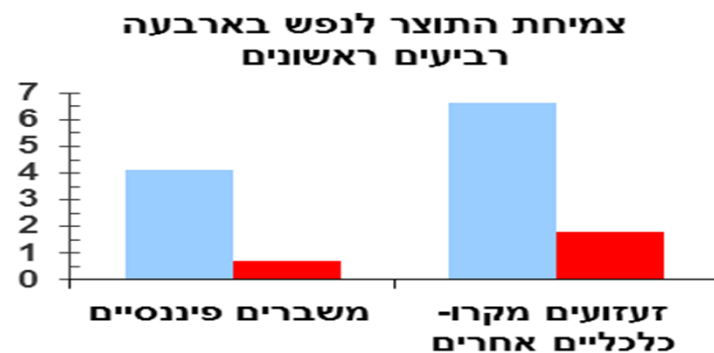
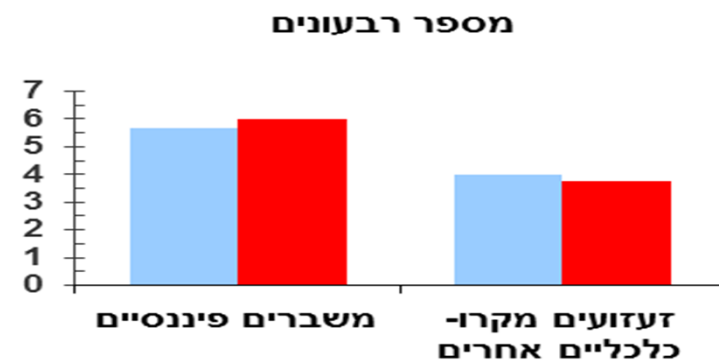
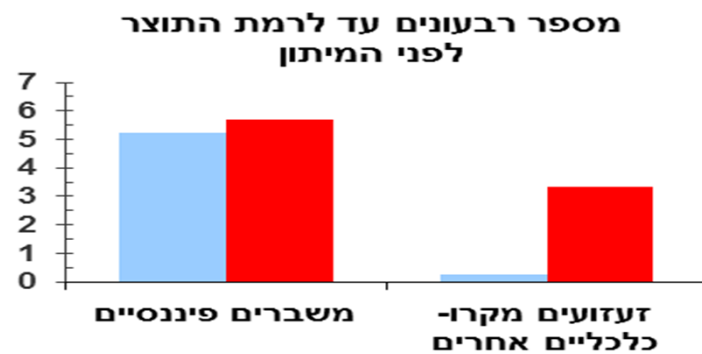
* עוצמת הסיכונים מכוילת כך שהערך של הממוצע ההיסטורי הוא 0.5

*קדקוד הסיכון המקרו גלובלי והמוסדות הפיננסיים עדכניים לספטמבר '13

מיתון הכולל גם משבר פיננסי יהיה לרוב בעל עוצמה גבוהה יותר וידרוש זמן ההתאוששות ארוך יותר

העומק והאורך של מחזורי המיתון לפי זעזועים

התאוששות המשק לפי
זמן וצמיחת התוצר כעבור ארבעה רבעונים

ישראל (1991-2009) OECD

ישראל (1991-2009) OECD

המערכת הבנקאית

- המערכת הבנקאית איתנה, אם כי נדרשת להמשיך בחיזוק הלימות ההון והנזילות בהתאם למסגרת באזל III.
- רמת היעילות התפעולית נמוכה בהשוואה בינלאומית ונדרשים צעדי התייעלות, לרבות צמצום הוצאות השכר ואיזון מנגנוני התגמול;
- גובשו וקודמו צעדים לשיפור התחרותיות וכן לשקיפות וההוגנות ביחסים שבין הבנקים ללקוחותיהם, בפרט למשקי הבית והעסקים הקטנים – הטמעתם הינו נדבך חשוב בשמירה על אמון הציבור.

אתגרי המשק

בטווח הקצר:

המשך ניהול מדיניות בסביבה עולמית של צמיחה איטית וריבית אפסית, תוך מציאת האיזון בין תמיכה בצמיחה ובסקטור הסחיר, לבין שמירה על היציבות הפיננסית ובכלל זה יציבות שוק המשכנתאות.

בטווח הארוך:

עידוד צמיחה מכלילה המשלבת אוכלוסיות בעלות שיעור השתתפות נמוך, תוך עליה בהון האנושי ובכושר ההשתכרות שלהן ועלייה בפריון

תודה